

ESG W BIZNESIE

W obliczu wyzwań

Kiedy patrzymy na wyzwania związane z raportowaniem ESG w Polsce, musimy zrozumieć, że choć przepisy takie jak dyrektywa CSRD, CSDDD, EPBD, SFDR dotyczą głównie dużych przedsiębiorstw, w praktyce ich wpływ rozlewa się na cały łańcuch dostaw.

MARCIN WYSOCKI
PPA Manager, PAD RES

Nie tylko największe firmy są zobowiązane do raportowania swoich działań w zakresie ESG, lecz także ich dostawcy i partnerzy. Dzieje się tak, ponieważ duże przedsiębiorstwa, aby spełnić standardy ESG, będą wymagały od swoich partnerów danych dotyczących zrównoważonego rozwoju. Jakie konkretne trudności napotykają polskie firmy w realizacji wymagań związanych z raportowaniem i ujawnianiem danych ESG?

Brak rządowego wsparcia

Zarządzanie danymi ESG to wyzwanie, które może być utrud-

nione przez brak wystarczającego wsparcia na poziomie rządowym. W przeciwieństwie do niektórych krajów zachodnich, gdzie rządy mocno wspierają przedsiębiorstwa w dostosowywaniu się do nowych regulacji ESG, polski rząd nie odgrywa tutaj roli przewodniej. Brakuje spójnych programów wsparcia, które pomogłyby firmom – zwłaszcza mniejszym – przejść przez ten proces.

Potrzeba ekspertów

W praktyce koszty wdrożenia ESG nie dotyczą tylko technologii czy procesów, lecz także zasobów ludzkich. Firmy muszą zatrudniać ekspertów i budować kompetencje w nowych obszarach. Dla wielu polskich przedsiębiorstw to wyzwanie, bo ESG wymaga zrozumienia kwestii środowiskowych, społecznych i ładu korporacyjnego, co wykracza poza tradycyjne struktury organizacyjne. W małych i średnich firmach te kompetencje często są

ograniczone, co stawia je w trudnej sytuacji wobec regulacji.

W warunkach niepewności

Polska wciąż nie wprowadziła silnych regulacji wspierających przedsiębiorstwa w tym zakresie. Dopiero 10 października 2024 r. Rada Ministrów skierowała do Sejmu projekt ustawy implementującej dyrektywę dotyczącą sprawozdawczości przedsiębiorstw w zakresie zrównoważonego rozwoju (CSRD). Do tej pory firmy musiały działać w warunkach niepewności, bez podstawy prawnej, chociaż podlegają pod raportowanie. Brakuje też programów wsparcia, które mogłyby ułatwić przejście przez ten proces. Tymczasem inne kraje w Europie, jak Niemcy czy Francja, aktywnie wspierają swoje firmy poprzez programy dotacyjne, które pomagają im dostosować się do wymogów ESG.

Biznes stoi przed wyzwaniem w obliczu rosnących wymagań ESG. Powinien dostosować swoje strategie i procesy nie tylko z myślą o sobie, lecz także o całym swoim łańcuchu dostaw. Wymaga to inwestycji, budowania nowych kompetencji oraz zarządzania danymi, co stawia biznes w trudniejszej sytuacji niż firmy z krajów, gdzie rządy odgrywają aktywną rolę w procesie transformacji.

Negatywne podejście

Patrząc na wyzwania związane z wdrożeniem wymogów ESG w polskich firmach, należy podkreślić jeszcze jeden istotny problem – niski poziom świadomości i często negatywne podejście do tematu ESG wśród polskich przedsiębiorstw. W wielu firmach panuje przekonanie, że ESG to zbędny biurokratyczny obowiązek narzucony przez Unię Europejską, który poza kosztem wdrożenia nie ma realnego wpływu na ich działalność. Brakuje pragmatyzmu i zrozumienia, że zachowanie konkurencyjności na rynku w coraz większym stopniu zależy od tego, jak skutecznie firmy radzą sobie z wymaganiami ESG.

Często właściciele i menedżerowie postrzegają ESG jako koszt, który trudno uzasadnić, zamiast jako inwestycję, która może przynieść długoterminowe zyski. Z tego powodu brakuje rzeczywistego zaangażowania w budowanie odpowiedzialnych strategii zrównoważonego rozwoju. Firmy, szczególnie te mniejsze, nie dostrzegają, że ich pozycja na rynku, dostęp do kapitału, a nawet relacje z klientami i partnerami będą w dużej mierze zależały od tego, jak dobrze dostosują się do nowych standardów. Świadomość jest wciąż niewystarczająca, a przedsiębiorcy nie

zdają sobie sprawy, że brak odpowiedniego raportowania może nie tylko prowadzić do sankcji, lecz także wpłynąć na reputację ich firmy oraz dostęp do finansowania. Coraz więcej spółek giełdowych i inwestorów weryfikuje, czy firmy przestrzegają standardów ESG, a brak takiej zgodności może prowadzić do zerwania relacji biznesowych.

Problem z ESG nie polega jedynie na wyzwaniach technicznych czy regulacyjnych, ale także na mentalności. Dopóki firmy nie zrozumieją – i nie zostanie im wytłumaczone poprzez korzyści – że dostosowanie się do wymogów jest kluczowe dla ich przetrwania i rozwoju na globalnym rynku, będą miały trudności z efektywnym zarządzaniem tą zmianą.

Wśród przedstawicieli rządu i spółek energetycznych słychać optymistyczne głosy mówiące, że polski biznes poradzi sobie z wymogami ESG. Choć optymizm jest ważny, powinien on wynikać z realnego dialogu i rozmów z przedstawicielami biznesu, a nie być jedynie ogólnym założeniem pod hasłem „wszystko będzie dobrze”. Tylko poprzez otwarty dialog można zrozumieć realne wyzwania, przed którymi stoją przedsiębiorstwa i dostarczyć im odpowiednie wsparcie.

Cyfrowe narzędzia ułatwią zarządzanie ESG

Zarządzanie ESG staje się coraz bardziej złożonym wyzwaniem dla firm, głównie z powodu rosnącej ilości danych oraz wymagań regulacyjnych. Stosowanie tradycyjnych narzędzi, takich jak arkusze kalkulacyjne, przestaje być wystarczające. Aby skutecznie zarządzać procesami związanymi z ESG, potrzebne są nowoczesne, dedykowane rozwiązania technologiczne.

WERONIKA CZAPLEWSKA
wiceprezes zarządu i co-founder, Envirly

MATEUSZ MASIAK
CEO i co-founder, Envirly

Właściwie dobrany system nie tylko ułatwia gromadzenie danych, lecz także wspiera firmy w realizacji ich celów zrównoważonego rozwoju, poprawiając efektywność i minimalizując ryzyko błędów.

Wspierający system ESG. Co to oznacza?

Dobry system ESG powinien oferować kompleksowe zarządzanie wszystkimi aspektami zrównoważonego rozwoju – od raportowania emisji, przez zarządzanie danymi społecznymi, po zgodność z regulacjami ładu korporacyjnego. Platforma integrująca narzędzia z różnych działów i źródeł umożliwia zaangażowanie wszystkich uczestników cyklu życia produktu. Kluczowym elementem jest prostota obsługi – przejrzysty interfejs i intuicyjna nawigacja pozwalają użytkownikom szybko przyswoić działanie systemu, niezależnie od poziomu zaawansowania technicznego.

W systemach ESG przetwarzane są wrażliwe dane, dlatego zaawansowane funkcje ochrony to podstawa. Szyfrowanie danych, bezpieczne przechowywanie w chmurze, regularne audyty bezpieczeństwa i testy penetracyjne to elementy, które gwarantują bezpieczeństwo informacji. Systemy powinny być zgodne z obowiązującymi standardami raportowania, takimi jak CSRD, GRI i inne, a także umożliwiać tagowanie XBRL, co ułatwia automatyczne tworzenie sprawozdań finansowych i niefinansowych zgodnych z międzynarodowymi regulacjami. Zmieniające się przepisy oraz dynamiczny rozwój technologii wymagają, aby systemy wspierające ESG były na bieżąco aktualizowane. Regularne uzupełnianie funkcji o nowe możliwości raportowania czy zgodność z najnowszymi przepisami pozwala firmom działać zgodnie z wymogami regulacyjnymi i rynkowymi.

Oszczędność, efektywność i wsparcie

Nowoczesne systemy ESG automatyzują zbieranie danych i tworzenie raportów,

identyfikując kluczowe obszary wpływu oraz te wymagające poprawy. To pozwala zaoszczędzić czas i zmniejsza ryzyko błędów, jakie mogą wystąpić w przypadku ręcznego wprowadzania informacji. Automatyzacja tych procesów prowadzi do znaczącego obniżenia kosztów operacyjnych, zwiększa precyzję i ułatwia interpretację danych specjalistom.

Dzięki automatyzacji rutynowych zadań,

takich jak raportowanie, monitorowanie emisji czy analiza danych ESG, pracownicy mogą skupić się na bardziej strategicznych działaniach. Systemy te pozwalają na lepszą optymalizację procesów, umożliwiając firmom szybsze reagowanie na zmiany i podejmowanie bardziej świadomych decyzji.

Przy wszystkich korzyściach, jakie w zarządzaniu ESG przynoszą zaawansowane roz-

wiązania technologiczne, nie należy unikać wsparcia merytorycznego. Polskie firmy technologiczne działają w tym obszarze z sukcesami, a nawet na skalę międzynarodową. Zespół doradców i konsultantów pomaga w płynnym wdrożeniu systemu, a także w adaptacji do zmieniających się wymagań. Taka kompleksowa pomoc pozwala na łatwiejsze zarządzanie ESG, niezależnie od wielkości przedsiębiorstwa.

ESG, CSRD i ESRS – co te skróty oznaczają dla przedsiębiorców?

Żyjemy w czasach rosnącej świadomości społecznej i środowiskowej, więc nikogo nie dziwi, że koncepcja ESG zyskuje coraz większe znaczenie w biznesie. Niektóre firmy mają obowiązek raportowania ESG już za bieżący rok, a tymczasem w Polsce wciąż nie weszła w życie ustawa, której zadaniem jest przystosowanie postanowień dyrektywy CSRD do krajowego porządku prawnego. Jak to wszystko pogodzić i możliwie najlepiej przygotować się do nowego obowiązku?

Co to jest CSRD?

Dyrektywa CSRD (ang. Corporate Sustainability Reporting Directive) odnosząca się do sprawozdawczości przedsiębiorstw w zakresie zrównoważonego rozwoju weszła w życie 5 stycznia 2023 r.

Jej celem jest dostęp do rzetelnych i wiarygodnych informacji w zakresie zrównoważonego rozwoju, porównywalność dostępnych danych, możliwość oceny ryzyka i szans przedsiębiorstwa w kontekście zrównoważonego rozwoju.

Zgodnie z dyrektywą CSRD, oświadczenie dotyczące zrównoważonego rozwoju będzie musiało być częścią sprawozdania z działalności przedsiębiorstwa, przygotowane zgodnie z europejskimi standardami ESRS.

Co to jest ESRS?

ESRS (ang. European Sustainability Reporting Standards) to standardy raportowania zrównoważonego rozwoju, które mają na celu zapewnienie europejskim przedsiębiorstwom jednolitej metody raportowania informacji ESG. Zasady ujawniania informacji, do których zobowiązane są spółki objęte CSRD, są określone w standardach ESRS, przyjętych w lipcu 2023 r.

Celem ESRS jest zapewnienie europejskim przedsiębiorstwom jednolitej metody raportowania informacji o ESG, aby przedsiębiorstwa zgłaszały porównywalne i wiarygodne informacje dotyczące zrównoważonego rozwoju. W standardach ESRS znajdują się trzy grupy standardów ESG. Dotyczą one środowiska, społeczeństwa oraz ładu zarządczego.

Co to jest ESG?

ESG to akronim pochodzący od angielskich słów environment, social and corporate governance, obejmujący zagadnienia dotyczące ochrony środowiska naturalnego, odpowiedzialności społecznej oraz ładu korporacyjnego.

Raportowanie ESG nie dotyczy finansowej działalności danej firmy, ale weryfikacji tego, jak dalece jej działalność jest zrównoważona. Konkretnie wskaźniki ESG zawarte w rocznych sprawozdaniach mają umożli-

wić rzetelną ocenę przedsiębiorstwa w zakresie zrównoważonego rozwoju, szczegółową kontrolę legalności jego działań w kontekście przepisów związanych ze zrównoważonym rozwojem, a także porównanie go z konkurencją.

Kto ma obowiązek raportowania ESG?

Dyrektywa CSRD zaczęła w pełni obowiązywać od 1 stycznia 2024 r. Warto jednak dodać, że za 2024 rok raporty ESG w Polsce mają obowiązek przedstawić jedynie duże podmioty stanowiące tzw. spółki zainteresowania publicznego o wysokim poziomie przychodu (powyżej 170 mln złotych), które zatrudniają co najmniej 500 osób. Z każdym kolejnym rokiem ten obowiązek będzie dotyczył coraz większą liczbę organizacji.

Od stycznia 2025 r. raportowanie ESG w Polsce i Unii Europejskiej stanie się obowiązkowe dla wszystkich dużych podmiotów spełniających przynajmniej dwa z trzech kryteriów (1. liczba zatrudnionych 250 osób, 2. przychody 80 mln EURO, 3. suma aktywów 40 mln EURO). A od 2026 r. w raporcie swoje wskaźniki ESG będą musiały ujawniać również średnie i małe spółki giełdowe.

Czekając na ustawę

Zgodnie z Dyrektywą CSRD państwa członkowskie Unii Europejskiej były zobowiązane do przystosowania jej postanowień do krajowego porządku prawnego do 6 lipca 2024 r. W Polsce niestety nie udało się tego zrobić w wyznaczonym terminie. Projekt ustawy wdrażający ESG do polskiego prawa trafił do sejmu dopiero

10 października 2024 r. Duże podmioty, które są zobowiązane do raportowania ESG za rok 2024 nadal nie znają dokładnych końcowych przepisów i pozostają w niepewności. Nie znaczy to, że obowiązek je ominię.

Można byłoby nawet dodać przymiotnik „przykry” przed słowem „obowiązek”. Bo według raportu firmy doradczej Ayting, aż 82 proc. organizacji postrzega raportowanie działań związanych ze

zrównoważonym rozwojem jako zadanie skomplikowane. Takie nastawienie często prowadzi do prokrastynacji.

Prokrastynacja nie jest wskazana

Odkładanie przygotowań do raportowania ESG na później po prostu się nie opłaca. Po pierwsze przedsiębiorstwa, które nie dostosują się do wymogów dyrektywy CSRD, mogą napotkać poważne sankcje finansowe.

Po drugie jeśli dana organizacja ma obowiązek raportowania ESG za na przykład 2025 rok, to zdecydowanie warto zbierać wszelkie dane już od początku roku. Uzupełnianie wsteczne to bardzo często podwójna praca, która nikomu się nie opłaca. – Rozmowy z naszymi obecnymi Klientami jasno pokazują, że raportowanie ESG będzie dużym wyzwaniem w wielu organizacjach. Na razie wciąż jest wiele niewiadomych dotyczących konkretnych wskaźników, które będą musiały być raportowane. Jedno jest jednak pewne raportowanie ESG będzie bardzo spersonalizowanym procesem, który w każdej firmie będzie wyglądał inaczej – uważa Filip Kolendo, wiceprezes zarządu Primesoft Polska.

Flagowy produkt Primesoft Polska, czyli system V-Desk, służący do elektronicznego zarządzania dokumentacją będzie wspierał swoich użytkowników w zakresie raportowania ESG. Tak naprawdę możliwości współpracy na tym polu są nieograniczone. Wszystko w tej kwestii zależy od indywidualnych oczekiwań kontrahentów.

ESG W BRANŻY DEWELOPERSKIEJ. TREND CZY KONIECZNOŚĆ?

Zagadnienia związane z ESG, czyli odpowiedzialnością środowiskową, społeczną i ładu korporacyjnym, stają się coraz bardziej istotne w sektorze deweloperskim. Choć regulacje prawne w tym zakresie w pełni będą wdrażane dopiero w ciągu najbliższych lat, to firmy, które chcą pozostać konkurencyjne, już teraz podejmują działania na rzecz zrównoważonego rozwoju.

MAŁGORZATA MELLE
członek zarządu, Budlex

Świadomi klienci, nowe wyzwania
Współcześni klienci coraz bardziej interesują się kwestiami ekologicznymi i wymagają od firm odpowiedzialnego podejścia do ochrony

środowiska. Pokolenie młodych nabywców nieruchomości zwraca uwagę nie tylko na jakość wykonania budynku, lecz także na ślad węglowy, efektywność energetyczną i praktyki recyklingowe. Aby spełniać te oczekiwania, deweloperzy muszą więc dostosować swoje

oferty. W Budlexie uważamy, że ESG nie jest chwilowym trendem, ale koniecznością, która z czasem stanie się normą również na rynku nieruchomości.

Współpraca z odpowiedzialnymi partnerami

Nasze zaangażowanie w ESG wykracza poza dostosowanie własnych procedur. Przyglądamy się również naszym partnerom i do współpracy wybieramy te firmy, które stosują się do najnowszych regulacji i wdrażają praktyki ESG. Współpraca z bankami współfinansującymi nasze inwestycje motywuje nas dodatkowo, ponieważ wymagają one od nas wypełnienia ankiet związanych z ESG. To po-

twierdza, że ten temat zyskuje na znaczeniu w całym łańcuchu dostaw – od inwestorów po klientów końcowych.

Wyzwania i korzyści związane z wdrażaniem ESG

Wdrażanie standardów ESG w branży deweloperskiej to proces długotrwały i wymagający inwestycji, ale przynosi zysk zarówno dla środowiska, jak i samego przedsiębiorstwa. Poza redukcją negatywnego wpływu na planetę praktyki ESG mogą przynieść firmom liczne korzyści, takie jak poprawa wizerunku, wzrost lojalności klientów czy lepszy dostęp do finansowania. W przypadku mniejszych firm stawianie na ESG to również sposób

na wyprzedzanie trendów i przygotowanie się na nadchodzące zmiany w przepisach.

ESG jako przyszłość sektora nieruchomości

Deweloperzy, którzy już teraz podejmują działania proekologiczne, mają szansę na wypracowanie przewagi konkurencyjnej w przyszłości. Dostosowywanie się do standardów ESG staje się coraz bardziej oczekiwane zarówno przez klientów, jak i instytucje finansowe, które zaczynają uwzględniać te aspekty przy udzielaniu kredytów. Budlex traktuje ESG jako długoterminową strategię rozwoju, która przyniesie korzyści nie tylko firmie, lecz także całemu społeczeństwu.

Raportowanie ESG w kontekście zatrudniania osób niepełnosprawnych

Environmental, social, governance (ESG) to zbiór kryteriów oceny działalności przedsiębiorstw w trzech kluczowych obszarach: ochrony środowiska, odpowiedzialności społecznej oraz ładu korporacyjnego. W kontekście zatrudniania osób niepełnosprawnych raportowanie ESG nabiera szczególnego znaczenia, ponieważ odnosi się bezpośrednio do odpowiedzialności społecznej firmy.

MICHAŁ LEŚNIAK
ekspert, HR Quality

Coraz więcej inwestorów zwraca uwagę na wskaźniki ESG przy podejmowaniu decyzji inwestycyjnych. Firmy niespełniające standardów ESG, w tym dotyczących zatrudniania osób niepełnosprawnych, mogą napotkać trudności z pozyskaniem kapitału lub być zmuszone do ponoszenia wyższych kosztów finansowania. Niektóre instytucje publiczne oraz prywatne firmy preferują ponadto współpracę z przedsiębiorstwami spełniającymi określone standardy ESG, co może skutkować utratą potencjalnych kontraktów i partnerstw. Szacowane straty wynikające z braku zgodności z ESG mogą obejmować wyższe koszty finansowania, utratę inwestorów, straty z zamówień publicznych oraz utratę partnerstw biznesowych. Najbardziej dotkliwa konsekwencja to utrata setek, a nawet milionów złotych.

Znaczenie zatrudniania osób niepełnosprawnych

Zatrudnianie osób niepełnosprawnych to nie tylko wyraz społecznej odpowiedzialności firmy, lecz także element budowania różnorodności i włączenia w miejscu pracy. Korzyści z tego działania są

wielowymiarowe. Firmy, które zatrudniają osoby niepełnosprawne, przyczyniają się do budowy bardziej inkluzywnego społeczeństwa, promując równość szans i przeciwdziałając dyskryminacji. Włączenie osób niepełnosprawnych do zespołów pracowniczych zwiększa różnorodność myślenia i podejścia do rozwiązywania problemów, co może prowadzić do większej innowacyjności. Firmy aktywnie promujące inkluzywność zyskują pozytywny wizerunek w oczach klientów, inwestorów i pracowników, co może przekładać się na ich sukces rynkowy. Środowisko pracy ceniące różnorodność i włączenie sprzyjają większemu zaangażowaniu i lojalności pracowników.

Dane statystyczne dotyczące aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych w Polsce

Zatrudnianie osób niepełnosprawnych w Polsce nadal stanowi wyzwanie. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego (GUS) z 2022 r., wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych w wieku produkcyjnym (15-64 lata) wynosił 28,3 proc. Dla porównania – wskaźnik zatrudnienia dla całej populacji w tym samym przedziale wiekowym wynosił 68,5 proc. Stopa bezrobocia wśród osób niepełnosprawnych wynosiła 7,2 proc., co

jest wyższym wynikiem w porównaniu z ogólną stopą bezrobocia, która wynosiła 5,5 proc. W 2022 r. liczba osób niepełnosprawnych w Polsce wynosiła ok. 3,2 mln, z czego 1,4 mln. było w wieku produkcyjnym.

Działania, które powinna podjąć firma

Aby skutecznie integrować osoby niepełnosprawne w miejscu pracy i raportować te działania w ramach ESG, firmy powinny podjąć szereg kroków. Przeprowadzenie szczegółowego audytu polityki zatrudnienia pozwoli ocenić, na ile jest ona inkluzywna i dostępna dla osób niepełnosprawnych oraz zidentyfikować bariery utrudniające zatrudnienie i awans tych osób. Szkolenia dla kadry zarządzającej i pracowników z zakresu różnorodności i włączenia, w tym specyficznych potrzeb osób niepełnosprawnych, są niezbędne. Adaptacja środowiska pracy, zapewnienie fizycznej dostępności oraz wdrażanie technologii wspierających stanowią kolejne kroki. Strategie rekrutacyjne powinny aktywnie przyciągać osoby niepełnosprawne, a ogłoszenia o pracę i proces rekrutacji muszą

być dostępne dla osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności. Regularne monitorowanie i analizowanie postępów w zakresie zatrudniania osób niepełnosprawnych oraz raportowanie tych działań w raportach ESG, uwzględniając konkretne wskaźniki i cele, jest nieodzowne.

Wskaźniki raportowania ESG w kontekście zatrudniania osób niepełnosprawnych

Aby skutecznie raportować działania związane z zatrudnianiem osób niepełnosprawnych, firmy powinny uwzględnić kilka kluczowych wskaźników. Mierzenie procentowego udziału osób niepełnosprawnych w zatrudnieniu i porównywanie tych danych rok do roku pozwala ocenić postępy. Analiza różnorodności w zarządzaniu, liczba i procent osób niepełnosprawnych na stanowiskach kierowniczych, liczba i rodzaj szkoleń oferowanych osobom niepełnosprawnym oraz środki finansowe przeznaczone na ich rozwój zawodowy, również powinny być monitorowane. Regularne ankiety dotyczące satysfakcji pracowników niepełnosprawnych z warunków pracy, dostępności i wsparcia, a także liczba i rodzaj inicjatyw wspierających ich integrację, takich jak programy mentoringowe, grupy wsparcia czy eventy promujące inkluzywność, stanowią ważne wskaźniki.

Kontekst prawny i dyrektywy

W obszarze odpowiedzialności społecznej w ramach ESG istotne jest odniesienie się do odpowiednich przepisów prawnych i dyrektyw regulujących kwestie związane z zatrudnianiem osób niepełnosprawnych. Dyrektywa

Rady 2000/78/WE ustanawia ogólne ramy równego traktowania w zakresie zatrudnienia i pracy, zakazując dyskryminacji ze względu na religię, przekonania, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną. Polska ratyfikowała Konwencję ONZ o prawach osób niepełnosprawnych w 2012 r., zobowiązując się do zapewnienia im równych praw do pracy oraz odpowiednich warunków pracy. Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych reguluje kwestie związane z rehabilitacją zawodową i społeczną oraz zatrudnianiem osób niepełnosprawnych w Polsce, przewidując obowiązek zatrudnienia 6 proc. osób niepełnosprawnych przez firmy zatrudniające co najmniej 25 pracowników.

Wymogi CSRD

Dyrektywa Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) wprowadza szczegółowe wymogi dotyczące raportowania w zakresie zrównoważonego rozwoju, w tym aspektów społecznych. HR Quality Polska, specjalizując się w obsłudze HR, wspiera rekrutację osób z niepełnosprawnościami oraz optymalizację zobowiązań wobec PFRON. Nasze rozwiązania nie tylko spełniają wymagania prawne, ale również wspierają integrację społeczną i efektywność operacyjną firm. Dzięki naszym usługom można uniknąć opłat na PFRON, uzyskać dofinansowania oraz budować pozytywny wizerunek jako pracodawca promujący równość szans na rynku pracy. Każdemu klientowi proponujemy kompleksowe rozwiązania w opracowaniu i wdrożeniu raportowania wskaźników ESG w kontekście zatrudniania osób z niepełnosprawnościami.

Aby skutecznie integrować osoby niepełnosprawne w miejscu pracy i raportować te działania w ramach ESG, firmy powinny podjąć szereg kroków.

Sektor MŚP a realizacja założeń ESG – jak standardy GS1 mogą wesprzeć przedsiębiorców

Małe i średnie przedsiębiorstwa w Polsce stoją przed wyzwaniem, jakim jest dostosowanie się do nowej legislacji związanej ze zrównoważonym rozwojem. Jednak, jak pokazało badanie GS1 Polska, ponad połowa z nich nie jest gotowa. Dlatego GS1 Polska chce zaoferować swoje standardy i inicjatywy edukacyjne, by ułatwić MŚP spełnienie tych wymogów.

DR MARTA SZYMBORSKA
Członkini Zarządu GS1 Polska

Wprowadzie dyrektywa CSRD, która dotyczy raportowania zrównoważonego rozwoju, obejmuje przede wszystkim duże przedsiębiorstwa, to wpływa również na MŚP. Duże firmy coraz częściej będą wymagać od swoich mniejszych dostawców i kontrahentów danych ESG. To oznacza, że małe i średnie przedsiębiorstwa już teraz powinny przygotować się

do raportowania. W praktyce jednak tak nie jest.

Sektor MŚP na początku drogi do ESG

Przeprowadzone latem 2024 r. badanie* GS1 Polska pokazuje, że większość MŚP nie jest gotowa na nowe wyzwania. Ponad 62 proc. przebadanych firm nie zna aktualnych regulacji prawnych, a 49 proc. nie wie, jakie obowiązki i ryzyka wynikają z dyrektywy CSRD. 80,7 proc. firm nie zna założeń Cyfrowego Paszportu Produktowego (skrót ang. DPP). Ponadto 87,4 proc. przedsiębiorstw nie monitoruje swojego śladu węglowego, a 91,2 proc. nie zna trzech zakresów jego mierzenia.

Firmy z sektora MŚP koncentrują się na kluczowych obsza-

rach ESG, takich jak zarządzanie odpadami, recykling, redukcja zużycia zasobów, ograniczenie emisji oraz zrównoważone produkty i procesy. Jednak wiele firm nie widzi potrzeby wprowadzania procedur, które dotyczą praw człowieka lub ochrony środowiska, jeśli nie są wymagane prawnie.

Respondenci podkreślają, że barierą może być brak zewnętrznego finansowania lub wsparcia takich inicjatyw. Tylko 20 proc. badanych firm miało do czynienia z podmiotem, który wymagał od nich szczegółowych procedur, które dotyczą praw człowieka. Jednak aż 67,1 proc. planuje je wdrożyć w przyszłości.

Potrzeba edukacji i wsparcia ekspertów

Wyniki badania pokazują, że sektor MŚP ma dużą potrzebę edukacji w zakresie ESG. Aż 88,1 proc. badanych nigdy nie uczestniczyło w szkoleniach związanych z ESG. Z powodu ograniczonych budżetów ponad połowa firm zamierza przeznaczyć na szkolenia maksymalnie 1000 zł. Przedsiębiorcy MŚP są natomiast bardzo zainteresowani wsparciem ze strony ekspertów ESG

i możliwością uzyskania dofinansowania. Potrzebują doradztwa eksperckiego, szczególnie w zakresie zgodności z nowymi dyrektywami i regulacjami.

Aż 63,6 proc. badanych chce wiedzieć więcej o ESG, ale tylko 36,2 proc. jest skłonnych zapłacić za pomoc przy wdrażaniu procedur. Za najbardziej potrzebne uważają: pisanie wniosków o dotacje, działania edukacyjne i wsparcie prawne.

Jak standardy GS1 mogą pomóc przedsiębiorcom w zakresie ESG?

GS1 Polska wspiera ponad 40 000 Uczestników Systemu GS1 w drodze do zrównoważonego rozwoju. Standaryzacja procesów i danych, którą oferuje GS1, pozwala na lepszą wymianę danych w łańcuchu wartości. Dzięki wsparciu GS1 Polska, MŚP mogą nie tylko spełniać wymagania regulacyjne, lecz także zwiększać swoją konkurencyjność na rynku.

GS1 Polska wprowadza także nowe inicjatywy, które umożliwią małym i średnim przedsiębiorcom łatwiejszy dostęp do ekspertów i konsultantów, którzy mogą pomóc we wdrażaniu ESG. Te inicjatywy są realizowane

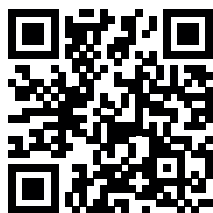
we współpracy z Forum Odpowiedzialnego Biznesu oraz Polskim Stowarzyszeniem ESG.

Organizacja GS1 Polska, której Uczestnicy Systemu to w ponad 80 proc. małe i średnie przedsiębiorstwa, wkrótce udostępni też narzędzie do liczenia śladu węglowego. To projekt realizowany przy współpracy z Enviry. Jest bardzo istotny, bowiem aż 87,4 proc. ankietowanych firm obecnie w ogóle nie monitoruje swojego śladu węglowego.

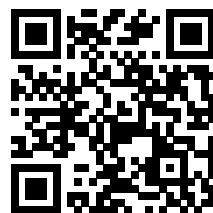
Sektor MŚP stanowi 99 proc. firm w Polsce. Stąd tak ważne są edukacja i wsparcie dla tych przedsiębiorstw, które odgrywają bardzo istotną rolę w transformacji gospodarki w kierunku zrównoważonego rozwoju. Na platformie Akademia Cyfryzacji GS1 Polska dostępne jest już darmowe szkolenie „**ESG to nie moda. To obowiązek.**” Szkolenie to oferuje praktyczną wiedzę, która pomoże przedsiębiorcom przygotować się do raportowania ESG.

*W badaniu wzięło udział 248 respondentów. 43 proc. uczestników reprezentowało sektor usług, 29 proc. produkcję, 25 proc. handel, 3 proc. transport.

Pobierz pełny
raport o ESG w MŚP

Rozpocznij bezpłatne
szkolenie o ESG

Spełnić wymagania dotyczące raportowania i ujawniania danych ESG

MARTA WREMBEL

CEO Responsible Business Solutions, opiekunka merytoryczna i wykładowczyni studiów podyplomowych Menager ESG na Uniwersytecie WSB Merito Warszawa

W ciągu ostatnich lat kwestia raportowania z zakresu ESG zyskała na znaczeniu, zarówno w kontekście regulacyjnym, jak i oczekiwań interesariuszy. Rosnące wymogi dotyczące ujawniania danych ESG stawiają przed przedsiębiorstwami szereg wyzwań, które obejmują nowe obowiązki wynikające z unijnych regulacji, złożoność systemów raportowania oraz konieczność zarządzania ryzykiem reputacyjnym.

Obowiązek raportowania zgodnie z dyrektywą CSRD (Corporate Sustainability Reporting Directive)

Wprowadzenie dyrektywy CSRD przez Unię Europejską stanowi fundamentalny krok w kierunku zharmonizowanego i transparentnego raportowania kwestii związanych ze zrównoważonym rozwojem. CSRD nakłada obowiązek raportowania nie tylko na duże przedsiębiorstwa, lecz także na średnie firmy oraz wszystkie spółki notowane na giełdach, co oznacza znaczące rozszerzenie zakresu podmiotów objętych nowymi wymogami. Dyrektywa wprowadza również szczegółowe zasady dotyczące raportowania, które muszą być zintegrowane z rocznymi sprawozdaniami finansowymi.

CSRD stawia przed firmami wymagania ujawniania informacji o wpływie ich działalności na środowisko, społeczeństwo oraz zarządzanie, uwzględniając zarówno perspektywę krótko-, jak i długoterminową. Przedsiębiorstwa muszą wykazać, w jaki sposób ich działalność wpływa na kwestie klimatyczne, społeczne oraz ład zarządczy, co wymaga od przedsiębiorstw opracowania nowych strategii operacyjnych oraz procesów gromadzenia danych. Dodatkowym wyzwaniem jest konieczność zapewnienia zewnętrznej weryfikacji raportów ESG, a to oznacza zwiększone nakłady na audyt oraz wzmocnienie wewnętrznych systemów kontrolnych.

Złożoność wymagań dotyczących raportowania – standardy ESRS (European Sustainability Reporting Standards)

Wraz z implementacją CSRD przedsiębiorstwa zobowiązane są do przestrzegania standardów ESRS opracowanych przez European Financial Reporting Advisory Group (EFRAG). Standardy te mają na celu ujednoczenie raportowania zrównoważonego rozwoju na terenie Unii Europejskiej, co w teorii powinno uprościć proces raportowania. W praktyce jednak wprowadzenie standardów ESRS rodzi liczne wyzwania związane ze złożonością wymagań oraz szerokim zakresem danych, które muszą

być zgromadzone, przeanalizowane i ujawnione.

ESRS obejmują szereg tematów, takich jak zmiany klimatyczne, bioróżnorodność, różnorodność w miejscu pracy, ochrona praw człowieka oraz walka z korupcją. Dla wielu firm oznacza to konieczność integracji wielu wskaźników ESG z tradycyjnymi danymi finansowymi, co wymaga nie tylko zaawansowanej infrastruktury technologicznej, lecz także nowych kompetencji w obszarze zarządzania danymi. Ponadto firmy muszą dostosować się do wymogów związanych z identyfikacją, zarządzaniem i ujawnianiem ryzyk ESG, co dodatkowo komplikuje procesy raportowania.

Złożoność raportowania ESG nie polega jedynie na samej liczbie wymagań, lecz także na konieczności ich precyzyjnego dopasowania do specyfiki danej branży oraz regionu działania. W efekcie przedsiębiorstwa muszą opracować kompleksowe systemy monitoringu, które pozwolą na ciągłe śledzenie postępów w zakresie ESG, co może

„
Rosnące wymagania związane z raportowaniem danych z zakresu zrównoważonego rozwoju wynikają nie tylko z regulacji, ale także z oczekiwań interesariuszy, takich jak inwestorzy, konsumenci, pracownicy i organizacje społeczne.

generować znaczne koszty operacyjne i technologiczne.

Koszty wdrożenia i zasoby technologiczne

Dostosowanie się do nowych wymagań w zakresie ESG wiąże się z koniecznością wdrożenia odpowiednich narzędzi technologicz-

nych oraz systemów do gromadzenia i przetwarzania danych. Firmy często dopasowują już istniejące technologie umożliwiające monitorowanie i zbieranie danych ESG oraz zarządzania ryzykiem związanym z ich działalnością. Rozwój zaawansowanych narzędzi do analizy danych, takich jak sztuczna inteligencja czy systemy analityczne, staje się nieodzowny, aby spełnić rosnące oczekiwania regulacyjne i interesariuszy.

Należy również podkreślić, że sprośnienie regulacjom oraz wprowadzenie odpowiednich systemów wymaga inwestycji w rozwój kompetencji zespołów odpowiedzialnych za raportowanie ESG. W celu zapewnienia odpowiedniego poziomu wiedzy w organizacji przedsiębiorstwa inwestują w szkolenia, które pozwalają sprośać nowym wyzwaniom i efektywnie zarządzać procesami raportowania. W niektórych przypadkach konieczne jest również zatrudnienie zewnętrznych konsultantów lub specjalistów, co dodatkowo podnosi koszty wdrożenia.

Zarządzanie danymi i ich wiarygodność

Precyzyjne gromadzenie danych ESG stanowi jedno z największych wyzwań dla przedsiębiorstw, szczególnie w kontekście wymogów związanych z ich jakością i wiarygodnością. Często firmy muszą polegać na danych od swoich dostawców, co wprowadza ryzyko niedokładności i niekompletności informacji. Szczególnie trudne jest gromadzenie wiarygodnych danych dotyczących emisji CO₂, zużycia energii, wpływu na środowisko czy oddziaływania społecznego, które mogą wymagać zaawansowanego monitoringu i współpracy w całym łańcuchu dostaw.

Ponadto przedsiębiorstwa potrzebują upewnić się, że dane te są weryfikowalne i zgodne z regulacjami. Brak dokładnych danych lub błędy w raportach mogą prowadzić do kar finansowych oraz ryzyka reputacyjnego. W tym kontekście odpowiednia kontrola jakości danych oraz audyt stają się kluczowymi elementami procesu raportowania ESG.

Oczekiwania interesariuszy i ryzyko reputacyjne

Rosnące wymagania związane z raportowaniem danych z zakresu zrównoważonego rozwoju wynikają nie tylko z regulacji, lecz także z oczekiwań interesariuszy, takich jak inwestorzy, konsumenci, pracownicy i organizacje społeczne. Firmy, które nie sprośają tym oczekiwaniom, mogą napotkać trudności w pozyskaniu kapitału, zaufania konsumentów czy w budowaniu pozytywnego wizerunku.

Niewystarczające raportowanie lub błędy mogą prowadzić do zarzutów o tzw. greenwashing, czyli przedstawianie działalności jako bardziej zrównoważonej niż w rzeczywistości. To może negatywnie wpłynąć na reputację firmy, a w skrajnych przypadkach prowadzić do strat finansowych i utraty zaufania rynkowego.

Wzrost wymagań dotyczących raportowania ESG stawia przed przedsiębiorstwami liczne wyzwania – od konieczności dostosowania się do dyrektywy CSRD i standardów ESRS, przez złożoność systemów raportowania, aż po zarządzanie kosztami i wiarygodnością danych. Firmy, które będą w stanie skutecznie wdrożyć odpowiednie mechanizmy i procesy, zyskają przewagę konkurencyjną, lepiej odpowiadając na rosnące oczekiwania interesariuszy oraz regulacyjne wymagania. Sprośnienie tym wyzwaniom wymaga jednak strategicznego podejścia, inwestycji w nowe technologie oraz rozwój kompetencji, aby w pełni wykorzystać potencjał raportowania ESG i uniknąć ryzyka z nim związanego.

Pomoc firmom w zrównoważonym rozwoju

Świadomość ESG w Polsce nadal pozostaje na bardzo niskim poziomie. Jak wynika z raportu „ESG Monitor 2024” – zaledwie 9 proc. Polaków rozumie to pojęcie.

KAMILA WOSIŃSKA
Head of Group ESG, GFT Poland

Na szczęście w porównaniu do poprzednich lat obserwujemy w Polsce wzrost pozytywnych ocen działań rządu i firm w zakresie zrównoważonego rozwoju. Trzy najwyższe ocenione branże pod względem odpowiedzialnego prowadzenia działalności to bankowość i usługi finansowe, rynki internetowe i handel elektroniczny.

Czy dla banków ESG jest ważne przy wyborze klientów?

Mogłoby się zatem wydawać, że w dobie rosnącej świadomości społecznej kwestie związane z ESG stają się coraz bardziej istotne w kontekście wyboru banku. Dane z raportu GFT Banking Disruption Index na temat postaw, zwyczajów i preferencji klientów sektora bankowego pokazują jednak, że ponad połowa (53 proc.) respondentów pozostaje neutralna wobec tego tematu. Tylko 13 proc. badanych zdecydowanie zgadza się ze stwierdzeniem, że „ESG jest bardzo ważne przy wyborze banku”. 28 proc. zgadza się z nim jedynie częściowo. Respondenci zostali zapytani o to, czy ESG jest dla nich ważne przy wyborze banku. Zastanówmy się jednak nad odwróceniem tego pytania. Czy dla banków ESG jest ważne przy wyborze klientów?

Sektor finansowy jest coraz mocniej regulowany w tym obszarze, co oznacza, że banki będą wymagać od swoich klientów odpowie-

dzialnego podejścia do zrównoważonego rozwoju. ESG – kiedyś często pomijane, teraz jest uważane za kluczowe w ocenie stabilności finansowej oraz analizy długoterminowych ryzyk. Jednak osiągnięcie celów ESG, a za tym odpowiednie zarządzanie ryzykiem, stanowi dla firm ogromne wyzwanie. Wymaga ono nie tylko przekształcenia procesów wewnętrznych, lecz także zdolności do monitorowania i analizowania ogromnej ilości danych.

Pomoc ze strony nowoczesnych technologii

Na szczęście w tym miejscu z pomocą przychodzi nowoczesne technologie, które stają się niezbędne dla realizacji celów ESG. Zarządzanie ESG oznacza zbieranie, analizowanie i raportowanie różnorodnych danych – od śladu węglowego po polityki równościowe. Ręczne zbieranie takich informacji jest nie tylko bardzo trudne i czasochłonne, ale także narażone na błędy. Dlatego firmy coraz częściej sięgają po technologie cyfrowe, które automatyzują procesy i umożliwiają dokładniejszą analizę danych. Przykłady obejmują systemy śledzenia emisji gazów cieplarnianych i platformy analizujące ryzyka w łańcuchach dostaw.

Przejrzymy kilka przykładów technologii cyfrowych, które odgrywają kluczową rolę w realizacji celów ESG:

IoT (Internet Rzeczy) rewolucjonizuje zarządzanie zasobami. Inteligentne czujniki umieszczone w fabrykach i biurach monitorują w czasie rzeczywistym zużycie energii, emisję gazów cieplarnianych czy warunki pracy. Systemy zarządzania energią oparte na IoT automatycznie regulują oświetlenie

i klimatyzację, zwiększając efektywność energetyczną i zmniejszając marnotrawstwo. Przedsiębiorstwa mogą zatem natychmiast reagować na wzrost zużycia energii czy nieprawidłowości w emisji gazów cieplarnianych, co pozwala na bieżąco optymalizować procesy produkcyjne.

Technologia blockchain wprowadza nowy poziom transparentności w zarządzaniu łańcuchami dostaw. Dzięki możliwości śledzenia każdego etapu w łańcuchu dostaw, firmy mogą upewnić się, że dostawcy przestrzegają standardów ESG. Transparentność blockchain zapobiega manipulacjom danymi, co jest kluczowe dla zachowania uczciwości i etyki w biznesie.

Sztuczna inteligencja (AI) automatycznie analizuje ogromne ilości danych ESG, identyfikując obszary do poprawy, np. zmniejszenie zużycia energii czy emisji. AI może zoptymalizować zużycie materiałów w branży budowlanej czy przewidywać przyszłe zagrożenia, analizując np. dane pogodowe i identyfikując ryzyka związane ze zmianami klimatu. To pozwala lepiej przygotować się na przyszłe wyzwania.

Chmura obliczeniowa pozwala firmom przechowywać i przetwarzać

ogromne ilości danych bez potrzeby inwestowania w kosztowną infrastrukturę IT. Dzięki integracji systemów zarządzania ESG, przedsiębiorstwa mogą łatwo monitorować swoje działania i szybko reagować na zmieniające się warunki rynkowe czy regulacyjne. To rozwiązanie pozwala firmom skuteczniej zarządzać zarówno danymi operacyjnymi, jak i raportami ESG. Wygląda jednak na to, że polskie przedsiębiorstwa nie wykorzystują jeszcze potencjału technologicznego w zarządzaniu danymi w obszarze ESG. Przeprowadzone przez PwC badanie prezentujące stopień dojrzałości ESG polskich spółek wskazuje, że aż 81 proc. ankietowanych spółek nie jest gotowych w aspekcie technologicznym na wyzwanie, jakim jest chociażby raportowanie zrównoważonego rozwoju według unijnych standardów CSRD i ESRS. Dla firm, które dopiero zaczynają swoją drogę do zrównoważonego rozwoju, technologie cyfrowe mogą wydawać się skomplikowane. Wdrożenie technologii wspierających ESG wymaga przemyślanej strategii. Jednak z odpowiednim planowaniem, jasnymi celami i właściwymi narzędziami, każda firma może skutecznie

wdrożyć te rozwiązania. Oto kluczowe kroki do wdrożenia technologii wspierających ESG w firmie:

1. Zdefiniowanie celów ESG. Firma musi jasno określić swoje cele ESG – czy chodzi o zmniejszenie emisji, poprawę transparentności łańcucha dostaw czy zwiększenie efektywności energetycznej.
2. Współpraca między działami. Wdrożenie technologii ESG wymaga współpracy między różnymi działami firmy – IT, finansami, HR i zarządzaniem ryzykiem. Koordynacja tych działań może znacznie ułatwić realizację celów ESG.
3. Wybór odpowiednich narzędzi. Na rynku dostępnych jest wiele technologii wspierających ESG. Ważne jest, aby firma wybrała te, które najlepiej odpowiadają jej specyficznym potrzebom.
4. Ciągłe monitorowanie i optymalizacja. Technologie wspierające ESG muszą być stale monitorowane i aktualizowane, aby dostosować się do zmieniających się wymagań. Firmy muszą regularnie oceniać, czy technologie pomagają osiągać cele ESG, i w razie potrzeby wprowadzać zmiany.

W dłuższej perspektywie technologia stanie się nieodłącznym elementem strategii ESG, pomagając firmom nie tylko w przestrzeganiu regulacji, lecz także w budowaniu zrównoważonej przyszłości.

Podsumowując, technologie cyfrowe odgrywają kluczową rolę w osiąganiu celów ESG. Dzięki nim firmy mogą monitorować swoje działania w czasie rzeczywistym, lepiej zarządzać łańcuchem dostaw, automatyzować procesy raportowania i przewidywać przyszłe zagrożenia.

Warto jednak pamiętać, że wdrożenie technologii wspierających ESG to nie jednorazowy projekt, lecz proces, który wymaga stałego monitorowania, adaptacji i współpracy wewnętrznej.

Wpływ standardów CSRD na działania w sektorze bankowym

Wymogi ESG stawiane przez szeroko rozumiany rynek – konsumentów, inwestorów, kontrahentów jak również wymogi regulatora coraz bardziej wpływają na działalność banków.

SYLWIA WOCHOŁ
dyrektor Centrum ESG,
ING Bank Śląski S.A.

Zmieniają się strategie biznesowe banków oraz dialog z klientem. Standardy raportowania CSRD, wprowadzając standaryzację ujawnień oraz zwiększając stopniowo liczbę firm raportujących, niewątpliwie przyczynią się do tempa transformacji oraz coraz bardziej ustrukturyzowanych działań w sektorze bankowym. Mówiąc o zmieniającej się

działalności banków, warto rozróżnić zakres działań, do których bank jest zobligowany przez regulacje, od działań wynikających ze strategii biznesowej banku z uwzględnieniem celów ESG. Wymogi regulacyjne dotyczą głównie raportowania (w tym zgodnie z CSRD) oraz zarządzania ryzykiem ESG. Strategie biznesowe banków koncentrują się przede wszystkim na wspieraniu klientów w transformacji. W konsekwencji standardów CSRD banki będą jeszcze bardziej koncentrować się na działaniach zmierzających do mitygowa-

nia negatywnego wpływu na środowisko (poprzez zmniejszanie emisyjności finansowanego portfela) oraz na ograniczaniu ryzyk związanych z tym finansowaniem.

W ING Banku Śląskim koncentrujemy się na wspieraniu naszych klientów w ich działaniach zmierzających do gospodarki niskoemisyjnej. W Obszarze Klientów Strategicznych wciąż widzimy zróżnicowaną świadomość oraz zaawansowanie w działaniach. Dlatego niezmiennie ważną pozostaje dla nas edukacja. Angażujemy się w roz-

mowy dotyczące planów transformacji naszych klientów i wspieramy realizację ich celów poprzez finansowanie zrównoważone. Wierzymy, że wymogi raportowe przyczynią się do wzrostu skali naszych działań.

Spółeczeństwo przechodzi na gospodarkę niskoemisyjną. Robią to nasi klienci, robimy to również w ING. Finansujemy wiele zrównoważonych działań, ale wciąż więcej tych, które takie nie są. Sprawdź, jak sobie radzimy – wejdź na esg.ing.pl.

Materiał partnera

ESG w lotnictwie – wyzwania i przyszłość zrównoważonego transportu lotniczego

TOMASZ BALCERZAK

dr inż. pilot, wykładowca Instytutu Prawa Lotniczego i Kosmicznego Uczelni Łazarskiego

Co to jest ESG?

ESG to narzędzie służące do oceny przedsiębiorstw w trzech kluczowych obszarach:

E – environmental – ochrona środowiska, redukcja emisji, zrównoważone zarządzanie zasobami;

S – social – zagadnienia społeczne, takie jak warunki pracy, prawa człowieka, bezpieczeństwo i inkluzywność;

G – governance – ład korporacyjny obejmujący przejrzystość zarządzania, etyczne postępowanie, antykorupcję i odpowiedzialność zarządzającą.

Zastosowania ESG w lotnictwie

Lotnictwo, będąc jednym z najważniejszych sektorów transportowych, jednocześnie jest również jednym z bardziej zanieczyszczających środowisko. W związku z tym wprowadzenie zasad ESG ma kluczowe znaczenie dla jego przyszłości. Główne obszary, w których ESG znajduje zastosowanie w lotnictwie, to:

1. Zmniejszenie śladu węglowego

Lotnictwo odpowiada za ok. 2-3 proc. globalnej emisji CO₂, ale jeśli nie zostaną podjęte żadne działania, to – wg szacunków Międzynarodowej Organizacji Lotnictwa Cywilnego (ICAO) i innych źródeł – ten udział może wzrosnąć nawet do **22 proc. do 2050 r.** Wzrost wynika z przewidywanego rozwoju ruchu lotniczego, który będzie rósł w tempie ok. 4-5 proc. rocznie, podczas gdy inne sektory mogą redukować swoje emisje. W ramach ESG linie lotnicze i producenci samolotów koncentrują się na obniżeniu emisji, inwestując w nowe technologie, takie jak bardziej efektywne paliwa lotnicze (np. SAF – *sustainable aviation fuel*) oraz rozwój samolotów elektrycznych i hybrydowych.

2. Efektywność operacyjna

Przedsiębiorstwa lotnicze optymalizują operacje, aby zużywać mniej paliwa, m.in. poprzez lepsze zarządzanie trasami lotów, modernizację flot czy wprowadzanie nowoczesnych systemów zarządzania przestrzenią powietrzną.

3. Społeczna odpowiedzialność biznesu

W ramach ESG linie lotnicze zwracają uwagę na warunki pracy i prawa pracownicze. Coraz więcej firm dąży do zapewnienia równości płci, przeciwdziałania dyskryminacji i wdrażania działań wspierających

W ciągu ostatnich lat sektor lotniczy stanął przed rosnącymi oczekiwaniami dotyczącymi poprawy zrównoważoności, co prowadzi do coraz większego znaczenia ESG w tej branży. ESG to skrót od angielskich słów *environmental, social i governance*. Jest to zestaw kryteriów, które firmy muszą brać pod uwagę, aby zminimalizować swój negatywny wpływ na świat, w szczególności na środowisko, społeczeństwo i sposób zarządzania firmą.

„
W ramach ESG linie lotnicze zwracają uwagę na warunki pracy i prawa pracownicze.

lokalne społeczności. Linie lotnicze wprowadzają np. specjalne programy rekrutacji i szkoleń lotniczych dedykowane dla kobiet. Statystycznie tylko ok. **5-6 proc.** pilotów na świecie to kobiety.

4. Zarządzanie i przejrzystość

Firmy lotnicze, podobnie jak w innych branżach, muszą stosować się do surowych zasad ładu korporacyjnego. Obejmuje to eliminację korupcji, transparentność finansową i etyczne zarządzanie.

Wpływ lotnictwa na ochronę środowiska

W kontekście ESG najczęściej wymienia się wpływ lotnictwa na ochronę środowiska, ponieważ jest ono znaczące, zarówno pod względem emisji gazów cieplarnianych, jak i zanieczyszczenia hałasem oraz

eksploatacji zasobów naturalnych. Największym problemem jest emisja CO₂ i innych szkodliwych gazów w trakcie spalania paliwa lotniczego. Choć technologia samolotów i silników stale się rozwija, tempo wzrostu liczby lotów komercyjnych neutralizuje postępy w zakresie efektywności paliwowej. Jednym z rozwiązań jest rozwój zrównoważonych paliw lotniczych (SAF), które mogą zredukować emisję CO₂ nawet o 80 proc. w porównaniu z tradycyjnym paliwem lotniczym. Wciąż jednak bariery technologiczne i wysokie koszty produkcji SAF stanowią wyzwanie. Istnieją wprawdzie projekty związane z elektryfikacją lotnictwa, ich powszechne zastosowanie jest jednak jeszcze w fazie wczesnych badań.

Główne wyzwania

ESG w lotnictwie

1. Emisje gazów cieplarnianych

Największym wyzwaniem ESG w lotnictwie jest redukcja emisji CO₂. Międzynarodowe organizacje – takie jak IATA (Międzynarodowe Zrzeszenie Przewoźników Powietrznych – International Air

Transport Association), reprezentująca ok. 300 linii lotniczych z ponad 120 krajów, które odpowiadają za ok. 83 proc. całkowitego ruchu lotniczego na świecie, oraz ICAO (Międzynarodowa Organizacja Lotnictwa Cywilnego – International Civil Aviation Organization), zajmująca się koordynowaniem i regulacją międzynarodowego lotnictwa cywilnego, która jest agendą ONZ i do której należy 193 państw – stawiają przed branżą cele, aby do 2050 r. osiągnąć neutralność węglową. Wymaga to jednak ogromnych inwestycji w nowe technologie oraz poprawy efektywności operacyjnej.

2. Koszty ekologicznych rozwiązań

Innowacje, takie jak zrównoważone paliwa lotnicze czy elektryczne samoloty, są kosztowne i wymagają znaczącego wsparcia rządowego oraz partnerstw publiczno-privatnych. Z drugiej strony rosnąca presja na redukcję emisji zwiększa koszty operacyjne, które mogą przełożyć się na wyższe ceny biletów.

3. Regulacje i standaryzacja

Brak jednolitych globalnych standardów ESG w lotnictwie może

„
Innowacje, takie jak zrównoważone paliwa lotnicze czy elektryczne samoloty, są kosztowne i wymagają znaczącego wsparcia rządowego oraz partnerstw publiczno-privatnych.

powodować różnice w podejściu między poszczególnymi krajami i regionami. Europejska inicjatywa **Fit for 55**, mająca na celu zmniejszenie emisji o 55 proc. do 2030 r., wymaga od europejskich linii lotniczych większych inwestycji niż w innych regionach, co prowadzi do nierównej konkurencji.

4. Społeczna akceptacja

Lotnictwo spotyka się z rosnącą krytyką społeczną, zwłaszcza w kontekście podróży krótkodystansowych, które mogą być zastąpione przez bardziej ekologiczne środki transportu. Oczekuje się, że branża podejmie większe wysiłki w zakresie promowania zrównoważonej mobilności i zmniejszenia swojego negatywnego wpływu na klimat.

Co można zrobić?

Inwestycje w technologie. Kluczowym krokiem jest dalszy rozwój technologii, takich jak zrównoważone paliwa lotnicze (SAF), elektryczne i hybrydowe samoloty oraz nowoczesne systemy nawigacyjne, które poprawiają efektywność operacyjną.

Współpraca międzynarodowa. Organizacje międzynarodowe, takie jak IATA i ICAO, muszą współpracować z rządami i sektorem prywatnym, aby stworzyć spójne regulacje i cele w zakresie ESG. Globalna współpraca jest niezbędna do zrównoważonego rozwoju lotnictwa.

Zachęty rządowe. Wprowadzenie rządowych programów wsparcia, takich jak ulgi podatkowe dla firm inwestujących w technologie ESG czy programy subsydiujące rozwój nowych ekologicznych rozwiązań. W tym kontekście należy wspomnieć o kontrowersjach, jakie istnieją wokół unijnych opłat za emisję CO₂ przez linie lotnicze, szczególnie w kontekście tego, jak te środki są wykorzystywane. Opłaty za emisję CO₂ w ramach Europejskiego Systemu Handlu Emisjami (EU ETS) dotyczą nie tylko linii lotniczych zarejestrowanych w Unii Europejskiej, lecz także **wszystkich linii lotniczych wykonujących loty w granicach UE**. To oznacza, że zarówno przewoźnicy zarejestrowani w Unii, jak i ci spoza niej, którzy wykonu-

ją loty wewnątrz UE, do UE lub z UE, podlegają tym opłatom. Po licznych sporach i negocjacjach na arenie międzynarodowej w 2012 r. Unia Europejska ograniczyła jednak zasięg EU ETS dla lotnictwa, aby uniknąć konfliktów z krajami spoza UE. W rezultacie opłaty dotyczą tylko lotów wewnątrz Europejskiego Obszaru Gospodarczego (EOG), co oznacza, że linie lotnicze płacą za emisje związane z lotami w obrębie tego regionu, ale loty międzynarodowe (z krajów spoza UE do UE i odwrotnie) są wyłączone z tych opłat, przynajmniej obecnie.

Programy teoretycznie mają na

Kluczowa jest zarówno edukacja pasażerów, jak w samej branży, aby promować bardziej zrównoważone wybory podróży oraz świadomość wpływu lotnictwa na środowisko.

celu walkę z emisjami i ochronę środowiska, ale rzeczywistość często wygląda inaczej. Istnieją przypadki, gdzie dochody z takich opłat są przeznaczane na działania niezwiązane bezpośrednio z redukcją emisji lub ochroną klimatu, co budzi zarzuty o nieskuteczność i nadużycia. Obowiązki wynikające z systemu handlu emisjami prowadzą również do tego, że niektóre linie lotnicze, zamiast redukować własne emisje, kupują certyfikaty od innych firm, co pozwala im na utrzymanie poziomu emisji bez faktycznej poprawy ekologicznej. To sprawia, że opłaty stają się mechanizmem finansowym, a nie narzędziem realnej zmiany środowiskowej. W tym kontekście często mówi się o „europejskim podatku lotniczym”, który nie spełnia swojej pierwotnej roli.

Edukacja i świadomość. Kluczowa jest zarówno edukacja pasażerów, jak i samej branży, aby promować bardziej zrównoważone wybory podróży oraz świadomość wpływu lotnictwa na środowisko. Aby lotnictwo mogło stać się bardziej ekologiczne, nie wystarczy jedynie wprowadzać nowych technologii. Potrzebna jest także zmiana men-

talności i większa przejrzystość działań, które ograniczają tzw. **greenwashing**, czyli pozorne działania proekologiczne, które w rzeczywistości mają niewielki wpływ na środowisko. Greenwashing to coraz częstszy problem w branży lotniczej, gdzie niektóre firmy przedstawiają się jako „zielone”, podejmując powierzchowne działania lub reklamując mało efektywne projekty. Przykładem może być promocja offsetów węglowych, które sugerują, że linia lotnicza „neutralizuje” emisje, podczas gdy w rzeczywistości realne redukcje emisji są często marginalne. Inne przykłady to promowanie biopaliw czy innowacji technologicznych bez pełnego wyjaśnienia ich ograniczeń, kosztów oraz rzeczywistego wpływu na środowisko.

Podsumowanie

Dążenie do neutralności węglowej do 2050 r. jest kluczowym celem międzynarodowego lotnictwa, zwłaszcza w kontekście wyzwań środowiskowych. W ramach inicjatyw, takich jak **Fit for 55**, Unia Europejska planuje zmniejszyć emisje gazów cieplarnianych o **55 proc. do 2030 r.**, co jest ogromnym wyzwaniem dla branży lotniczej,

ESG to nie tylko ochrona środowiska, ale również troska o aspekty społeczne i ład korporacyjny.

odpowiedzialnej za ok. 2-3 proc. globalnej emisji CO₂. Europejska strategia stawia na rozwój zrównoważonych paliw lotniczych (SAF), poprawę efektywności operacyjnej i elektryfikację.

Realizacja tych celów napotyka jednak na liczne przeszkody, głównie związane z wysokimi kosztami technologii oraz dysproporcjami w podejściu do ochrony środowiska między różnymi regionami świata. **Unia Europejska, odpowiadająca za ok. 15 proc. globalnych emisji lotnictwa,** jest jednym z najbardziej ambitnych graczy w walce z emisjami. Reszta świata jednak, zwłaszcza w regionach takich jak Azja, Afryka oraz Ameryka Południowa i Pół-

nocna, może nie przyjąć równie surowych regulacji środowiskowych, co skutkuje nierówną konkurencją i osłabieniem globalnych wysiłków.

Pomimo tego, że UE będzie przestrzegać regulacji ESG, wyzwanie polega na tym, że bez globalnej współpracy działania samej Europy mogą nie wystarczyć, aby osiągnąć realną redukcję emisji na świecie. Brak jednolitych międzynarodowych standardów może spowolnić postęp w walce z emisjami, co w efekcie zmniejszy skuteczność podejmowanych działań na rzecz neutralności klimatycznej w lotnictwie.

ESG to nie tylko ochrona środowiska, lecz także troska o aspekty społeczne i ład korporacyjny. W kontekście lotnictwa oznacza to zapewnienie godnych warunków pracy, przestrzeganie praw człowieka, równość płci, a także przejrzystość zarządzania i etyczne postępowanie. Włączenie tych elementów pozwala firmom lotniczym działać nie tylko zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju, lecz także z myślą o odpowiedzialności społecznej i etycznej, co jest kluczowe dla budowania zaufania i długoterminowej stabilności.

Osiągnąć neutralność klimatyczną, czyli jakie kroki powinny podjąć firmy

Świadomość problemu, jaki zmiany klimatyczne generują dla Ziemi, stale rośnie. Nieustannie trwają globalne wysiłki na rzecz ograniczenia tych zmian.

WOJCIECH MARCIŃCZYK
Managing Partner, GREEN2 Energy Transition, ACCA Ekspert

W 1998 r. w Genewie, przy udziale 170 międzynarodowych firm, NGO, rządów wielu państw oraz organizacji zajmujących się ochroną środowiska i zrównoważonym rozwojem, zawieszono inicjatywę dotyczącą protokołu raportowania poziomu emisji gazów cieplarnianych w przedsiębiorstwach. Dzięki temu zestawowi narzędzi i wytycznych firmy, gminy, miasta i inne podmioty mogą kwantyfikować swój wpływ na klimat oraz świadomie podejmować działania w celu redukcji emisji.

Ograniczyć emisję CO₂

Zobowiązania paryskiego porozumienia wywierają presję na przedsiębiorstwa, aby ograniczały emisje CO₂. Wiele firm podejmuje działania w tym kierunku, inwestując w technologie niskoemisyjne (energooszczędne oświetlenie, izolacje budynków, bardziej wydajne urzą-

żenia), poprawiając efektywność energetyczną (minimalizacja zużycia energii, wykorzystanie ciepła odpadowego w procesach produkcyjnych) oraz przechodząc na odnawialne źródła energii (panele słoneczne, wiatraki, biometan, pompy i magazyny energii oraz ciepła).

Największymi emitentami dwutlenku węgla są zazwyczaj sektory, które korzystają z dużych ilości energii w swoich procesach produkcyjnych, lub te, które wydobywają czy przetwarzają surowce naturalne. Spalanie paliw kopalnych odpowiada za ok. 70 proc. światowej emisji CO₂. Największe źródła emisji CO₂ to produkcja energii elektrycznej i ciepła, transport, przemysł, budownictwo (głównie produkcja cementu) oraz rolnictwo. W Polsce większość energii wciąż produkowana jest z węgla, który pokrywa ponad 50 proc. zapotrzebowania na energię. Ropa naftowa ma również znaczący udział – ponad 20 proc.

Rozwój sektora energii odnawialnej powinien przyczynić się do osiągnięcia udziału odnawialnych źródeł energii na poziomie ok. 20 proc. w 2040 r. Aby osiągnąć neutralność emisji dwutlenku węgla do 2050 r., konieczne jest przejście z paliw opartych na węglu na zeroemisyjne źródła energii

we wszystkich istotnych sektorach gospodarki. Przewiduje się także, że do 2050 r. zapotrzebowanie na energię wzrośnie o ok. 18 proc., a niskoemisyjne źródła energii będą wytwarzać od 65 do 80 proc. globalnej ilości energii.

Wyzwanie dla polskiej gospodarki

Transformacja energetyczna, polegająca na zastąpieniu energii z paliw kopalnych energią odnawialną, jest jednym z największych wyzwań dla polskiej gospodarki. Wojna w Ukrainie zintensyfikowała procesy dywersyfikacji energetycznej i uniezależnienia się od rosyjskich dostaw gazu w Polsce i w Europie. Europejskie regulacje wspierają bezpieczeństwo energetyczne i dekarbonizację. RED II/III, REPowerEU, Fit for 55, Green Deal pomagają przyspieszyć transformację energetyczną i tworzą podstawy prawne dla rozwoju produkcji biometanu i biowodoru.

W Polsce biometan został oficjalnie objęty rządowym systemem wsparcia. Od listopada 2023 r. wprowadzono cenę referencyjną na poziomie 538–545 zł/1 MWh na okres 20 lat (nie dłużej niż do 30.06.2048). Polska Strategia Wodowa zakłada, że do 2030 r. zostanie wyprodukowanych 1 tys. autobusów napędzanych biowodorem, powstanie ponad 32 stacje tankowania wodoru, a także pojawią się pociągi i statki napędzane wodorem. Wdrożone zostaną również układy kogeneracyjne

w budynkach mieszkalnych, biurowcach i obiektach użyteczności publicznej. Ze względu na ilość wytwarzanych odpadów organicznych (substratów) oraz wdrażanie gospodarki o obiegu zamkniętym, Polska ma szansę stać się europejskim liderem w produkcji biometanu i biowodoru.

Zbudować hub innowacyjnych technologii

Dostęp do globalnych technologii dedykowanych produkcji biometanu oraz zobowiązania kraju do osiągnięcia neutralności klimatycznej do 2050 r. stwarzają okazję do budowy w Polsce hubu innowacyjnych technologii i procesów produkcji biometanu i biowodoru dla krajów regionu bałtyckiego.

Oprócz transformacji energetycznej sektorów produkujących i konsumujących energię, nowym i skutecznym podejściem do osiągnięcia neutralności klimatycznej i zrównoważonej gospodarki jest przekształcanie dwutlenku węgla (utylizacja) w użyteczne produkty. CO₂, reagując z substancjami chemicznymi, może stać się surowcem do produkcji różnych materiałów. Paliwa syntetyczne (e-paliwa) są przykładem procesu syntezy chemicznej, w którym wykorzystuje się energię elektryczną, wodę i dwutlenek węgla. Produkcja e-paliw z wykorzystaniem energii odnawialnej i utylizacją CO₂ pozwala na zamknięcie obiegu węgla i redukcję emisji CO₂. Dodatkowo wykorzystanie paliw

syntetycznych w transporcie drogowym, a przede wszystkim lotniczym (zwiększenie udziału SAF z obecnych 1 i proc. do 10 proc. do 2030 r.), otwiera nowe możliwości transformacji sektora transportu, zwiększając jednocześnie bezpieczeństwo energetyczne.

Innym przykładem produkcji materiałów ze zmniejszonym śladem węglowym jest karbonatyzacja, czyli produkcja betonu z wykorzystaniem CO₂. Dodanie dwutlenku węgla do betonu powoduje reakcję z wodorotlenkiem wapnia, co skutkuje powstaniem stabilnych węglanów wapnia. Proces ten nie tylko redukuje emisję CO₂, lecz także poprawia właściwości betonu (wytrzymałość czy trwałość), co przyczynia się do poprawy neutralności klimatycznej.

Podsumowując, transformacja energetyczna odgrywa kluczową rolę w dążeniu do neutralności klimatycznej. Warto również zwrócić uwagę na potencjalne korzyści wynikające z utworzenia technologicznego hubu dla biometanu w Polsce, co mogłoby skierować i finansować badania oraz rozwój innowacyjnych technologii, takich jak magazynowanie energii, infrastruktura przesyłowa z możliwością odwrócenia kierunku przepływu (reverse compression), produkcja ogniw wodorowych czy praktyczne zastosowanie fuzji jądrowej. Wszystko to mogłoby znacząco poprawić efektywność ekonomiczną i przyspieszyć redukcję śladu węglowego.

Rosnący konsumencki patriotyzm

Polacy to coraz bardziej uważni i wymagający konsumenci. Zwracają większą uwagę na to, skąd pochodzą produkty, które kupują, i jak są one wytwarzane. Obserwując rynek, można pokusić się o stwierdzenie, że trend ten nie jest chwilową modą, a odzwierciedleniem głębszej zmiany w postawach społecznych. Jednym z czynników decydujących o wyborach konsumenckich są etyczne praktyki w biznesie i zrównoważony rozwój. To konsumenci są dziś motorem zmian. Firmy, które ignorują ten trend, mogą znaleźć się w niekorzystnej sytuacji.

ANNA LENART

ekspertka ds. polskiego transportu,
MaWo Group

WOJCIECH ROMANIUK

prezes Stowarzyszenia Ambasador
Polskiego Transportu

Z danych Głównego Urzędu Statystycznego wynika, że w 2022 r. w Polsce zarejestrowanych było ponad 140 tys. firm transportowych, z czego zdecydowaną większość stanowią mikro-, małe i średnie przedsiębiorstwa. Firmy te zazwyczaj operują w segmencie transportu drogowego. Większość z nich to przedsiębiorstwa z kapitałem rodzimym, co pokazuje, że polscy przedsiębiorcy dominują w tej branży.

Polski transport jest naprawdę polski, jeśli można tak powiedzieć. Jesteśmy potęgą europejską w tej sferze od lat i wypracowaliśmy to sobie sami ciężką pracą i walką z przeciwnościami legislacyjnymi. Polska – jako członek Unii Europejskiej – musi przestrzegać unijnych regulacji dotyczących transportu, co oznacza, że tabor transportowy w Polsce jest na podobnym poziomie jak w innych krajach UE. Wiele polskich firm transportowych jest dobrze przygotowanych do konkurencji na rynku europejskim i stawia na modernizację taboru. Wiele firm inwestuje w nowe pojazdy ciężarowe, które są bardziej niezawodne i lepiej przystosowane do międzynarodowych standardów. W ciągu ostatnich kilku lat udział nowoczesnych pojazdów w polskim taborze znacznie wzrósł, staliśmy się też zdecydowanie bardziej ekologiczni.

Wiele krajów wprowadza przepisy i regulacje, które wymuszają stosowanie zrównoważonych praktyk w łańcuchu dostaw. Przykładem są przepisy dotyczące emisji CO₂ w transporcie, dyrektywy UE o gospodarce odpadami czy raportowanie dotyczące wpływu działalności na środowisko. To nie tylko wymóg prawny, ale także szansa na budowanie pozytywnego wizerunku firmy.

Łańcuch dostaw to fundament funkcjonowania przedsiębiorstw w wielu branżach, wpływający na

efektywność, koszty i zadowolenie klientów. To zintegrowanie wielu procesów i dostosowanie do dynamicznie zmieniających się warunków rynkowych oraz – przede wszystkim – oczekiwań społecznych. Polski transport jest atrakcyjny na arenie międzynarodowej, a coraz bardziej świadomi konsumenci zwracają uwagę na to, jakiej narodowości jest kapitał firmowy, kogo zatrudnia przedsiębiorca i jakie są u niego warunki pracy. Dzięki szerokiemu dostępowi do informacji konsumenci mogą w łatwy sposób dowiedzieć się, jak firmy traktują swoich pracowników, jak wpływają na środowisko i jakie są ich praktyki biznesowe. Wzrost znaczenia mediów społecznościowych sprawił, że korporacyjne naruszenia etyczne mogą szybko zostać ujawnione i spotkać się z szeroką krytyką. Konsumenci coraz częściej wybierają marki, które promują przejrzystość, odpowiedzialność społeczną i zrównoważony rozwój.

W Polsce zatrudnianie kierowców oraz innych pracowników sektora transportowego jest regulowane przez Kodeks Pracy, a także przepisy branżowe, takie jak ustawa o czasie pracy kierowców czy rozporządzenia unijne dotyczące transportu drogowego. Umowa o pracę to nadal najbardziej popularna forma zatrudnienia wśród kierowców. Pracownik ma prawo do wynagrodzenia podstawowego, wynagrodzenia za nadgodziny oraz dodatków związanych z pracą w nocy czy w weekendy. Kierowcy zarabiają dzisiaj w Polsce dobrze, wracają z międzynarodowych firm transportowych do krajowych. Mogą zarobić podobnie jak w Niemczech, a zaczynają cenić bliskość domu i regularny kontakt z rodziną.

Oczekiwania klientów – zrównoważone działania i etyczne podejście

Konsumenci coraz częściej oczekują, że firmy będą monitorować swój cały łańcuch dostaw pod kątem przestrzegania praw pracowników oraz etycznych standardów pracy. Badania Cone Communications z 2017 r. wykazały, że 87 proc. konsumentów chce, aby firmy działały transparentnie w kwestiach dotyczących warunków pracy swoich dostawców. Branża TSL od lat przyciąga w swoje szeregi coraz więcej kobiet. Jest to oczywiście skutek wielu zmian społecznych, kulturowych oraz ekonomicznych – zmian związanych z łamaniem stereotypów. Kobiety doskonale radzą sobie nie tylko jako zawodowcy, lecz także jako menedżerki czy specjalistki ds. logistyki. Wiele firm z sektora transportowego prowadzi kampanie mające na celu promowanie różnorodności i zachęcanie kobiet do wyboru kariery w sektorze TSL. Programy wsparcia, szkolenia i inicjatywy skierowane do kobiet, które chcą robić karierę w branży TSL, tylko uwiarygadniają polski transport.

Etyczne praktyki w łańcuchu dostaw obejmują także jedne

z najważniejszych aspektów: poszanowanie praw człowieka, zrównoważony rozwój oraz odpowiedzialność społeczną i przejrzystość biznesu. Na każdym etapie łańcucha dostaw godziwe wynagrodzenie to fundament poszanowania praw człowieka w miejscu pracy. Firmy, które zapewniają uczciwe, przejrzyste i równe płace, nie tylko działają zgodnie z przepisami, lecz także przyczyniają się do poprawy jakości życia swoich pracowników i wzmacniają swój wizerunek odpowiedzialnego pracodawcy.

Oczywiście w transporcie, jak w każdej innej branży, nadal istnieją przypadki nadużyć, takich jak zatrudnianie „na czarno”, zaniżanie wynagrodzeń, brak opłacania składek na ubezpieczenia społeczne czy nieprzestrzeganie zasad dotyczących czasu pracy. To mocno się zmieniło zarówno na korzyść pracownika, jak i samego pracodawcy. Poza tym, polski rynek otworzył się mocno na kierowców ze Wschodu, szczególnie z krajów ościennych, takich jak Ukraina i Białoruś. W ciągu ostatnich lat można było zaobserwować ogólny deficyt kierowców zawodowych, który wynikał z bardzo wielu czynników, m.in. starzejącego się społeczeństwa, nieatrakcyjnych dla wielu warunków pracy. Zatrudnianie obcokrajowców stało się koniecznością, aby móc płynnie realizować zlecenia transportowe. Ta sytuacja poprawiła w konsekwencji ogólną kondycję zawodu kierowcy w Polsce.

Zrównoważony rozwój w łańcuchu dostaw ma coraz większy wpływ na sposób zarządzania i organizację procesów logistycznych oraz produkcyjnych. Odnosi się to do inwestowania w nowe technologie, które mają na celu minimalizację negatywnego wpływu na środowisko, społeczeństwo i gospodarkę przy jednoczesnym zachowaniu efektywności operacyjnej. Przykładem takich działań jest korzystanie z Systemu Zarządzania Transportem (TMS) i GPS, które są narzędziami do

optymalizacji tras transportowych w celu zmniejszenia zużycia paliwa i w czasie rzeczywistym monitorują emisję i zużycie energii.

Z badań wynika, że coraz więcej konsumentów oczekuje, że firmy będą prowadzić działalność w sposób etyczny. Według raportu Nielsen „Global Corporate Sustainability Report”, aż 73 proc. respondentów na całym świecie jest gotowych zapłacić więcej za produkty pochodzące od firm prowadzących zrównoważoną działalność. Badania pokazują również, że coraz więcej klientów gotowych jest zapłacić więcej za produkty ekologiczne. W raporcie IBM i National Retail Federation (NRF) z 2020 r. aż 57 proc. badanych stwierdziło, że zmiana klimatyczna wpłynęła na ich decyzje zakupowe, a 70 proc. respondentów deklaroowało gotowość do zapłacenia wyższej ceny za marki, które wykazują odpowiedzialność ekologiczną.

Transport zyskał wizerunkowo i społecznie w trakcie pandemii kowidowej. To z jednej strony paradoks, ale w tej trudnej sytuacji okazało się, że transport jest ważny, a w niektórych, ratujących życie sytuacjach, najważniejszy.

Transport jest przykładem sektora, który nie stracił, a wręcz zyskał w dobie pandemii. Zwiększyło się zapotrzebowanie na e-commerce, nastąpił nagły wzrost zakupów w sieci, co siłą rzeczy przełożyło się na wzrost zapotrzebowania na usługi transportowe. Dostawy leków, artykułów pierwszej potrzeby i żywności stały się kluczowe. Poza tym transport i logistyka odegrały kluczową rolę w dostarczaniu materiałów medycznych, szczepionek i sprzętu ochronnego. Tak – transport po pandemii otrzymał nową, niezauważaną wcześniej twarz. Konsument zdał sobie sprawę ze znaczenia polskiego transportu. Od tego momentu możemy mówić o zjawisku konsumenckiego patriotyzmu.

Niewielkie firmy, których w polskim transporcie jest większość, mogą mieć trudności w monitorowaniu całego swojego łańcucha dostaw i wymuszaniu na dostawcach przestrzegania standardów etycznych. Firmy, które są transparentne w swych działaniach, mają jednak szansę na budowanie lojalności klientów i wzmacnianie reputacji marki. Przejrzystość w łańcuchu dostaw oznacza pełną jawność informacji na temat pochodzenia surowców, warunków pracy u dostawców, praktyk produkcyjnych oraz wpływu na środowisko.

Mało jest tak mocno polskich branż jak transport. Polscy przewoźnicy cieszą się dobrą reputacją, a polscy zawodowcy kierowcy są uznawani za najlepszych w Europie. Spróbujmy wyobrazić sobie jeden dzień, w którym w całej Polsce nie funkcjonuje żaden transport. To, że nie kupi się rano chleba w ulubionej piekarni, będzie najmniejszym problemem.

BIZNESOWY IMPERATYW

Zrównoważony rozwój przestał już być postrzegany jako koncepcja marginalna. W ciągu ostatnich kilku lat tematyka dotycząca czynników ESG znacząco zyskała na popularności. Zrównoważony rozwój zaczął być traktowany jako imperatyw biznesowy dla firm, pozwalający generować długoterminową wartość dla swoich interesariuszy, społeczeństwa czy środowiska, w którym działają, dostosowując się do wymogów szeroko rozumianej tzw. zielonej transformacji.

DR DANIEL KIEWRA

główny ekspert ds. klimatu i energii,
Forum Odpowiedzialnego Biznesu

Kwestie dotyczące środowiska, obszaru społecznego oraz ładu organizacyjnego stają się istotnym filarem rozwoju i strategii biznesowych firm. Dalekosiężne wyzwania, takie jak zmiany klimatyczne, utrata bioróżnorodności, nierówności społeczne czy zmiany demograficzne skupiają coraz częściej uwagę inwestorów, kadry kierowniczej czy interesariuszy (w tym klientów, pracowników i aktywistów), a także wpływają na decyzje biznesowe. Jednocześnie globalna pandemia zwiększyła świadomość tego, jak wszyscy jesteśmy wzajemnie powiązani, jak szybko wstrząsy zewnętrzne mogą oddziaływać na globalną gospodarkę oraz jak duże znaczenie dla funkcjonowania gospodarki mają zaufanie i przejrzystość.

Nowa jakość w biznesie

Jednym z filarów koncepcji ESG jest dyrektywa CSRD, która wprowadziła nową jakość do biznesu, wymagając kompleksowego ujawnienia danych dotyczących zrównoważonego rozwoju przede wszystkim w odniesieniu do dużych przedsiębiorstw i jednostek

interesu publicznego. Oddziaływanie tej regulacji wykracza jednak daleko poza największe spółki. Prędzej czy później duże firmy zwrócą się do swoich dostawców i kontrahentów z prośbą o dostęp do danych w obszarze ESG, narzucając zakres i format tych informacji. Wywierana przez nie presja rośnie, co już dziś oddziałuje na podmioty z sektora MŚP.

Zdolność adaptacji MŚP do nowych wymagań regulacyjnych zdecyduje o kondycji i konkurencyjności europejskiej i polskiej gospodarki. To właśnie MŚP odgrywają kluczową rolę w gospodarce UE oraz Polski. W 2023 r. w Europie działało ok. 25,8 mln firm MŚP, co stanowiło 99,8 proc. wszystkich przedsiębiorstw w sektorze tych niefinansowych. Firmy te zatrudniały 88,7 mln osób, i wygenerowały ok. 58 proc. PKB Unii Europejskiej. W Polsce działa ponad 2,3 mln firm z sektora MŚP, co stanowi 99,8 proc. wszystkich przedsiębiorstw w sektorze przedsiębiorstw niefinansowych. Zatrudniają one 6,9 mln osób (z czego prawie 4,4 mln w mikrofirmach) oraz generują ponad 45 proc. PKB.

MŚP są więc obecne w prawie wszystkich strategicznych łańcuchach dostaw, przy czym w wielu branżach udział MŚP przekracza 70 proc. w odniesieniu do liczby aktywnych przedsiębiorstw. Poszczególne branże różnią się jednak znacznie pod względem bezwzględnej liczby zaangażowanych MŚP. Na przykład w europejskiej

branży robotyki i dronów MŚP stanowią prawie 95 proc. wszystkich firm, ale sam sektor jest stosunkowo niewielki – liczy zaledwie ok. 320-350 przedsiębiorstw. Przemysł tekstyliów technicznych może z kolei pochwalić się liczbą ok. 18,5 tys. firm, z których większość to MŚP.

Zadania dużych firm

Udział MŚP w łańcuchach dostaw stanowi ogromne wyzwania dla dużych firm kontrolujących te łańcuchy. Muszą one wybrać między podejściem represyjnym (zerwanie więzi z dostawcami niespełniającymi wymogów) a podejściem opartym na współpracy (pomoc dostawcom w spełnianiu odpowiednich standardów). Zmiana w kierunku tego drugiego podejścia jest zgodna z rozwojem etycznych łańcuchów dostaw, podkreślając odpowiedzialność czołowych firm za zaangażowanie dostawców w podróż w kierunku zrównoważonego rozwoju. Choć skuteczność tego podejścia na większą skalę jest niepewna, odzwierciedla ono bardziej etyczną perspektywę łańcucha dostaw w porównaniu ze środkami karnymi lub ignorowaniem działań dostawców.

Duże firmy muszą uznać swoją zależność od MŚP w swoich łańcuchach dostaw i przyjąć podejście oparte na współpracy. Pomoc MŚP w poruszaniu się po wymogach CSRD, dzielenie się wiedzą i doświadczeniem okazuje się być bardziej zrównoważoną i ekonomicznie opłacalną strategią, niż zrywanie kontaktów biznesowych z dostawcami niespełniającymi tych wymogów. Tylko w taki sposób będą one mogły skutecznie i efektywnie transformować swoje łańcuchy dostaw w kierunku zrównoważonego rozwoju.

Kluczową rolę do odegrania w tym obszarze mają przede wszystkim organy zarządcze, które powinny wziąć pełną odpowiedzialność za nadanie temu wsparciu priorytetowego znaczenia. Członkowie zarządów, na podstawie posiadanych informacji, powinni wyznaczać cele

oraz planować działania, które są niezbędne do skutecznej transformacji firmy, jego łańcucha wartości oraz budować w firmie kulturę organizacyjną wspierającą te działania. Ważną rolę w tym procesie mają również członkowie rad nadzorczych. To oni kształtują strukturę zarządu, dobierając do niego osoby posiadające – oprócz wiedzy z zakresu zarządzania, finansów czy ekonomii – również wiedzę i zrozumienie w obszarze środowiskowym i społecznym. Wówczas członkowie zarządów mogą aktywnie angażować się w realizację celów z zakresu ESG i skutecznie transformować firmę. Jednocześnie rolą rady nadzorczej w tym obszarze jest zwiększenie odpowiedzialności zarządu za postęp w realizacji tych celów.

Rola czynnika ludzkiego

Powodzenie transformacji zależy przede wszystkim od ludzi – ich kompetencji, innowacyjności, zaangażowania, kreatywności oraz chęci do współpracy. Właśnie w celu wymiany wiedzy i doświadczeń oraz rozwoju kompetencji, pod auspicjami Światowego Forum Ekonomicznego została powołana Climate Governance Initiative, funkcjonująca także w naszym kraju jako Chapter Zero Poland. To międzynarodowa inicjatywa, która skupia członków i członkinie rad nadzorczych oraz prezesów i prezeski firm z różnych sektorów, i która od 2021 r. stara się dostarczać wiedzę i konkretne narzędzia, a przede wszystkim tworzyć platformę wymiany doświadczeń. W ramach tych działań Chapter Zero Poland zajmował się m.in. kwestiami zmiany klimatu, ryzyk ESG w łańcuchach wartości, dekarbonizacji czy roli zrównoważonych finansów.

Nie ulega wątpliwości, że sprostanie wymogom stawianym przez regulacje w obszarze ESG może być zadaniem trudnym dla wielu małych i średnich przedsiębiorstw w łańcuchach dostaw. Większość z nich nie posiada wystarczających zasobów i kapitału finansowego, niezbędnych do wdrożenia odpowiednich działań, polityk czy procedur. Co jednak najważniejsze, MŚP nie ma również wystarczającej wiedzy w obszarze ESG. Jak pokazuje raport BGK „ESG w opiniach i działaniach polskich przedsiębiorców z sektora MŚP”, sporządzony na początku tego roku, jedynie 7 proc. analizowanych firm z sektora MŚP deklaruje, że akronim ESG jest im znany. Jeśli jednak kwestie związane ze zrównoważonym rozwojem i ESG są brane pod uwagę w działalności MŚP, to jednak aż 89 proc. badanych MŚP nie uwzględnia ESG w swoich decyzjach biznesowych lub uwzględnia je w niewielkim stopniu. Firmy, które nie włączyły zagadnień dotyczących ESG i zrównoważonego rozwoju do strategii lub modelu biznesowego, uzasadniają to przede wszystkim brakiem odpowiednich zasobów, wiedzy i kompetencji.

Sektor MŚP jest zasadniczo po-

dzielony w kwestii stosunku do ESG. O tym, że tematy związane z ESG stanowią dla firm raczej koszt aniżeli szansę, przekonanych jest 48 proc. firm, przeciwnego zdania jest natomiast 41 proc. badanych przedsiębiorców. Na rynku można spotkać się z różnymi, mniej lub bardziej precyzyjnymi, szacunkami – w zależności od przyjętych założeń. Warto jednak w tym miejscu odwołać się do szacunków podanych przez EFRAG. Według tej organizacji koszty administracyjne związane z raportowaniem mogą wynosić od 0,004 do 0,008 proc. rocznych przychodów firmy, w zależności od branży i informacji, które firma uzna za istotne dla swoich inwestorów i innych interesariuszy. Powiązane roczne koszty audytu w przypadku „ograniczonej pewności” mogą z kolei wynosić – wg EFRAG – od 0,013 do 0,026 proc. przychodów. Warto jednak spojrzeć na te koszty spojrzeć jako nakłady inwestycyjne, które w dłuższej perspektywie pozwolą firmą podnieść swoją rentowność, zwiększyć wycenę rynkową oraz zbudować swoją reputację. Inwestycje w obszarze zrównoważonego rozwoju mogą obniżyć koszty firmy w kilku obszarach – np. firma z procesami produkcyjnymi, które są mniej zależne od paliw kopalnych, będzie bardziej odporna na wahania cen energii. Zrównoważone praktyki mogą również oznaczać lepszą alokację zasobów oraz niższe koszty przechowywania i przetwarzania odpadów. Inwestycje ESG skoncentrowane na ludziach mogą wspierać utrzymanie personelu i przyczynić się do większego zaangażowania pracowników, co z kolei może prowadzić do większej motywacji i wydajności operacyjnej. Stałe inwestycje w zrównoważony rozwój wspierają rozwój nowych procesów, produktów i rynków. Pomaga to napędzać innowacje i tworzy wydajność, która ostatecznie wspiera długoterminowy wzrost.

Kluczowy moment dla MŚP

Bez wątpienia MŚP znajdują się w kluczowym momencie, w którym tzw. zielona transformacja nie tylko zabezpiecza istniejące relacje, lecz także otwiera drzwi do nowych możliwości. Dla MŚP wczesne zaangażowanie w praktyki zrównoważonego rozwoju zapewni przewagę konkurencyjną i chroni przed potencjalnym ryzykiem związanym z nieprzestrzeganiem przepisów. Realizując założenia koncepcji ESG oraz dostosowując się do standardów CSRD tak szybko, jak to możliwe, MŚP mogą pozycjonować się jako podmioty myślące przyszłościowo, przyciągające świadomych konsumentów, a także nowe inwestycje i możliwości partnerstwa. Ponadto przestrzeganie przepisów związanych z ESG stwarza możliwości innowacji, oszczędności kosztów i większej transparentności w odniesieniu do regulacji w obszarze zrównoważonego rozwoju.